

Desmit gadi zemeņu audzēšanā

Dobrovoļsku ģimenes bioloģiskais vaļasprieks Daudzesē

Dainis un Andželika Dobrovoļski Daudzeses pagasta "Blāzmās" jau 10 gadus audzē zemeses, izmantojot bioloģiskas metodes un ieguldot daudz darba. Viņi atzīst, ka tas vairāk ir vaļasprieks nekā bizness. Sākumā zemeņu daudzums bija pietiekams sev un radiem, ar laiku saimniecība izauga. Cīnās ar nezālēm un putniem, bet gūst materiālu un emocionālu gandarījumu. Vērtējot paveikto, ieguldītos līdzekļus, otrreiz zemeņu audzēšanu gan vairs neuzsāktu.

Stāsts par "Blāzmu" zemeņu lauku aizsācies tradicionāli. Saimniekiem, ne vienam, ne otram nav ar dārzniecību saistītas izglītības, bet darbs ar zemi ļoti patīk. Bija zeme, domāja, ko ar to darīt. Tagad, stāvēot līdzēnā vietā, kurā rindoja taisnas, glītas zemeņvagās, grūti iedomāties, ka vairāk nekā pirms desmit gadiem te bija koki un krūmiem aizaudzis gabals. Tālāk, kā Dainis saka, spontāni radās ideja — iestādīsim mazu plekšiti ar zemenēm. Pirmajā gadā ogas sanāca sev, radiem, draugiem, paziņām. Trešajā gadā saprata, ka ar to, kas ir, par maz, un dārzis sāka augt.

Zemeses garšo arī stārķim

Dainim ir pastāvīgs darbs, tāpat arī sievai, un zemeņu lauks abiem ir aizraušāns, no kuras gūst ne vien materiālu, bet arī emocionālu gandarījumu. Dainis spītīgi turas pie bioloģiskām audzēšanas metodēm. Tās nav lētas, toties raža ir pilnībā bez jebkādas, kā tautā saka "ķīmijas". Gatavojot augšni zemenēm, to vispirms frēzē, iesēj ziemiņus. Kad tie izaugu, lauku vēlreiz frēzē, iestrādā kaļķi, pelnus, sēj zaļmēslojumu — eļļas rutku, sinepes. Kad tie paaugušies, kā tas ir arī šobrīd, zemi vēlreiz uzfrēzē. Ik pēc trim gadiem

"BLĀZMU" SAIMNIEKI Daudzeses pagastā. Dainis un Andželika Dobrovoļski.

darbs sākas no jauna. Jaunos stādus pērk no audzētavas tepat Latvijā, Kurzemes pusē.

Saku saimniekam, ka pilnīgi "zaļai domāšanai" pietrūkst, lai visus darbus veiktu ar zirgu, nevis traktoru. Zemeses stāda vagās, kas noklātas ar plēvi. Tā cīnās ar nezālēm, kā arī ziemā plēve pasargā no izsaišanas. Zemeses garšo arī putniem. Lai viņi netikotu pēc ogām ceros, starpvagās samet bojātās ogas. Saimnieks atzīst, ka tas nav pēc labas audzēšanas prakses noteikumiem, toties stārķim, kurš izrādās, arī kārs uz zemenēm, tās ļoti atrodamas.

Mazās grib lētākas

"Blāzmu" saimnieks teic — pā-

rāk daudz darba un līdzekļu ieguldīts, lai tagad apstātos: "Pie manis brauc pircēji, kuriem svarīga "tira", kvalitatīva un garšīga oga. Pircējiem pakal neskreinu. Dzīvojam bez kredītiem, viss pašu spēkiem sagādāts. Darbos dārzā palīdz gan abas meitas, gan mamma." Vai ļauj pircējiem pašiem iet vagās salasīt sev ogas? Dainis saka, ka tādu praksi nepieņem.

Karstā pavasara dēļ šogad pirmās zemeses nogatavojās divas nedēļas ātrāk nekā pērn. Karstums izdzinis arī vidēji vēlas šķirnes, kas citādi būtu ražojušas ap Jāņiem.

Stāstot par savu aizraušanos, "Blāzmu" saimnieki mani izved cauri zemeņu laukam. Apstājoties pie katras no šķirnēm, un man pa ogai

jānogaršo, jānovērtē. Te ir mazāk zināmās "Good life", "Daroyal", "Darselect", "Bounty", "Induka", "Honeoye" un citas, kā arī populāra "Polka". Pati mazākā oga šajā dārzā ir šķirne "Kama". Tā ir arī agrā šķirne, bet pircēji dažkārt brīnās par augsto kilograma cenu, un saka — ja ogas mazas, tad arī cenai jābūt zemākai.

Sarežģītāis ir patīkams izaicinājums

Sava zinātne ir saistībā arī ar zemeņu laistīšanu. Daudzu gadu laikā, mācoties no kļūdām, Dainis pats izveidojis sistēmu, kas ļoti un uzticami darbojas. Tagad laistīšanas ap-

jomu notur ap litru līdz diviem litriem stundā. Lai gan pērn karstuma ogas izkalta, neraugoties uz laistīšanu. Savām rokām uzbūvējis arī ierīci plēves iekļāšanai vagās. Veikalā tāda maksā ap pieciem tukšiem eiro, bet, ja gadā tā nepieciešama vien trīs dienas, tādu naudu izmest nav vērts.

Saimniecība ir meža ielokā, līdz ar to savas specifiskās problēmas. Neraugoties uz žogu, dobēs mēdz ieklist meža zvēri, kā arī te mazāk vēja, kas nozīmē, ka ogas lēnāk apžūst un pēc lietus var sākt bojāties.

Tagad, kad zemeņu audzēšanas noslēpumi "atkosti", Dainim prāts nesies uz jauniem izaicinājumiem. Izvēlējies krūmmellenes. Padomu prasījis vienam no lielākajiem šo ogu audzētājiem Aizkraukles pusē — Haraldam Ludbārzam. Ja zemeses aug kā nezāle, tad melneses prasa uzmanību, aprūpi, bet tieši sarežģītāis ir patīkams izaicinājums.

Ziemai uzglabā saldētas

Vai saimniekiem pašiem zemeses vēl garšo? Dainis saka, ka vislabāk ievērojama veidā, bet Andželikai īpaši garšīgas, kad ražas laiks iet uz beigām. Tad katra oga šķiet īpaša. No saldajiem ēdieniem biežāk pagatavo zemeņu tiramisu, bet ziemai uzglabā saldētā veidā.

Iedrošinos saimniekiem jautāt, vai ar esošo pieredzi viņi sāktu zemeņu audzēšanu no nulles, un man pat nepabeidzot jautājumu atskan skaļš "nē!". Ja, piemēram, sāktu dzīvi jaunā vietā, noteikti neizvēlētos audzēt zemeses. Vismaz šādā platībā kā "Blāzmās". Tomēr pagaidām Dobrovoļski no sava vaļasprieka nēlāpno atteikties. Tiem, kuri savam acim vēlas redzēt šo īpašo zemeņu lauku un nogaršot saules sildītās, saldās ogas, "Facebook" platformā jāmeklē "Blāzmu" saimniecību vai meklētājā jāieraksta "Zemeses no meža ieloka". ♦

Veiksmīgs eksperiments Stukmaņos

Izvēle starp kartupeļiem un zemenēm

Elizabete un Dins Arberteri Klintaines pagasta Stukmaņos ar zemeņu audzēšanu nodarbojas otro gadu. Šis ir pirmais, kā Elizabete saka, istais. Elizabete ir rīdziniece, bet Dins — vietējais. Kāpēc ģimene pievērsusies ogu audzēšanai? Elizabete saka, ka šādi dod savu pienesumu lauku attīstībai.

Pirms pieciem gadiem Arberteri iegādājās īpašumu Stukmaņos — māju, ar kuru kopā nāca nepilns hektārs zemes. Starp kartupeļu vai zemeņu audzēšanu izlēma par labu ogām, jo tās garšo labāk. Pagājušajā gadā izmēģināšanai iestādīja dažas

vagas. Rezultāts bija labs, augs, garšoja un šogad zemeses aizņēma gandrīz visu piemājas zemi.

Šis pavasaris atnāca ar salnām, vēlāk stādījumus apskāda krusa un kaitēkļi — tripsi. Līdz ar to izdevumi ir lieli, pirmā gada raža tos nenosedz, drīzāk pretēji — atstāja mīnusus, bet saimnieki ar to bija rēķinājušies. Īpaši silto laiku saimniecē sauc par lielisku, jo uz lauka ogas nogatavojās tikpat ātri un ātri, kā citiem siltumnīcā augošās.

Atziņas, kas gūtas no pirmā darbības gada — nopietnāk jādomā par cīņu ar pavasara salnām. Šogad stādi apsmidzināti ar cukurbiešu sīru-pa maisījumu, kas deva rezultātu.

Nākamajā gadā vagas papildus noklāda ar agrotiklu. Savu daļu ogu apēda strazdi, tāpēc jādomā, kā ciniņas ar tiem. Te lietā lika pašu gatavotus putnubiedēkļus.

Paralēli praksei savā saimniecībā Elizabete apgūst arī augkopības teoriju — iestājusies Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes Malnavas koledžā. Mācās jau otro gadu un apgūst jaunākās agronomes profesiju. Kā pati saka — mācās, lai citiem siltumnīcā augošās.

Stāstot par ogu realizāciju, Elizabete saka, ka ogas pircuši gan tuvējie draugi un kaimiņi, gan vedusi tās uz Rīgu, draugiem un kolēģiem. Šogad uz pašlasīšanu pircējus vēl neaicināja, bet nākotnē tādu iespēju pieļauj. "Labāk, lai ogas nolasa, nekā tās sapūst uz lauka," saka saimniece. Kopumā uz pirmo darbības gadu lielas cerības nelika, bet rezultāts ir labs. Šī gada raža iet uz beigām, pēdējās ogas plāno nolasīt tuvāko divu nedēļu laikā.

Lai klientiem zemeses piedāvātu visu gadu, ne tikai sezonā, padomā ir aukstās zāvēšanas jeb liofilizācijas iekārtas iegāde. Tas nodrošinātu bezatkritumu ražošanu. Ogas, kuras nepārdotu, uzglabātu zāvētā veidā. Veikta tirgus analīze, tā bijusi pozitīva un zāvētas zemeses arī pašiem ļoti garšojot. ♦

Lappusi sagatavoja
Imants Kazijūns

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild laikraksts "Staburags".